

לוח מודעות

לידיעת העובדים והמתנדבים

אגף רפואה
מחלקת הדרכה
כ"ז אדר תשס"ו
27.03.2006
162/2006

רענון הנחיות לטיפול בהכשת נחש

הקייץ מתקרב ולאט לאט קמים להם מתרדמת החורף הנחשים, ובמיוחד הארסיים שבהם.

רקע

הנחשים משתייכים לתת - סדרה של משפחת הזוחלים, הכוללת כ - 2300 מיני נחשים.

במדינת ישראל כ - 35 מיני נחשים, אשר מתוכם שמונה ארסיים (צפע ארץ-ישראלי, צפע החרמון, אפעה מגוון, שפיפון הנגב, עכן גדול, עכן קטן, שרף עין-גדי ופתן שחור).

נחשים ארסיים חיים בכל שטחה של מדינת ישראל, אך נחש הצפע הוא היחיד, המצוי צפונית לבאר-שבע.

יש להתייחס לכל הכשת נחש כאל הכשת נחש ארסי!

השפעות הארס - כללי

ארס הנחש מורכב מתמיסה מימית, המכילה מיני חלבונים, מלחים וחומרים נוספים. לאחר ההזרקה אל מקום ההכשה מתחיל הארס לגרום לנזק מקומי, ובהמשך חודר אל דרכי הלימפה ומגיע אל מחזור הדם ואל אברי הגוף השונים.

פעילות המוטוקסית:

עלול לגרום לדימומים פנימיים, הן כתוצאה מפגיעה בדפנות כלי הדם (הגורמת לבריחת נוזלים ומרכיבי דם אל מחוץ לכלי הדם) והן כתוצאה מפגיעה במנגנון הקרישה.

פעילות ציטוטוקסית:

עלול לגרום להרס תאים, אשר עמם הוא בא במגע. פעילות זו, היא הגורמת להופעת בצקות ושלפוחיות מלאות נוזל או דם באזור ההכשה.

פעילות נוירוטוקסית:

עלול לגרום להפרעות קשות במערכת העצבים המרכזית וההיקפית - שיתוק של שרירי הגוף ואף שיתוק של שרירי הנשימה.

פעילות קרדיוטוקסית:

עלול לגרום להפרעות קצב לב (בעיקר שרף עין גדי).

פעילות אנאפילקטית:

במקרים מסוימים עלול לגרום לאנאפילקסיס כתגובה לחלבוני הארס.

סימנים ותלונות

מקומיים

סימני שיניים - לא קיים דפוס קבוע לסימני השיניים בהכשת נחש ארסי. עלולים להופיע שני סימני דקירה, סימן אחד, שריטות ואף מספר סימני שיניים. כאב מקומי, בצקת והמטומה - יופיעו עשרות דקות עד שעות לאחר ההכשה. שלפוחיות - מלאות נוזל צלול ו/או דם. פסים אדומים (לימפאנגייטיס) - עלולים להופיע פרוקסימלית (מעל) למקום ההכשה. תחושת נימול ועקצוץ - בגף המוכשת.

סיסטמיים

חולשה, הזעה, בחילה והקאה, דופק מואץ, נשימה מאומצת, דימומים מאיברי גוף אחרים (רוק, שתן, צואה או הקאות דמיות) וסימני הלם. פרכוסים, הפרעות קצב לב ודיכוי הכרתי עד איבוד הכרה.

טיפול

1. הרחק הנפגע מהנחש והעבר אותו למקום בטוח.
2. דאג למנוחה מוחלטת של הנפגע והרגע אותו.
3. הסר בגדים ותכשיטים מהאיבר המוכש.
4. נקה וחטא את מקום ההכשה.
5. קבע את האיבר המוכש.
6. אם מתפתחים סימנים סיסטמיים או אם קצב התפתחות הנזק המקומי מהיר, ספק חמצן בריכוז מכסימלי והחדר עירווי היקפי (בגף הבריאה).
7. פנה כל מקרה הכשה לחדר מיון.

דקירה בשוגג משיני ארס של נחש מת עלולה לגרום להזרקת ארס - אם גופת הנחש נמצאת במקום האירוע, יש לאסוף אותה בזהירות לכלי קשיח, ולפנותה לבית-החולים.

איסורים

- אסור לחתוך את מקום ההכשה! (הארס יחדור בקלות למחזור הדם).
 - אסור למצוץ ארס! (נזק למטפל).
 - אסור להניח חסם עורקים! (נזק חמור לאיבר).
 - אסור לקרר או לחמם את מקום ההכשה!
 - אסור לתת לקורבן ההכשה מזון או שתייה!
 - אסור לרדוף אחרי הנחש!
- (אם כי חשוב לרשום מה היו צבעיו, צורת ראשו וכתמיו, אורכו וכו').

ב ב ר כ ה

נתן קודינסקי
מנהל מחלקת הדרכה

העתקים:

מר אלי בין - מנכ"ל
דר' צבי פייגנברג - מנהל אגף רפואה
מר צביקה בנדיק - מנהל אגף ארגון ומנהל
מר אורן בלושטיין - ס/מנהל אגף ארגון ומנהל
מר דודי עבאדי - פראמדיק מפקח ארצי
מר נועם אורלינסקי - מתאם פעולות התנדבות
מר ירוחם מנדולה - דובר מד"א
מנהלי אזורים